

Overdrachtsinformatie Rekeningcommissie

27 januari 2015

Finale versie

1. Inleiding

Het Hoogheemraadschap van Delfland kende al in de vorige eeuw een commissie tot onderzoek van de rekening. In 2006 werd de rekeningcommissie ingesteld. Deze commissie heeft verschillende taken. Voorop staat het onderzoek van de jaarrekening en daarover advies uit te brengen aan de verenigde vergadering. Ook adviseert zij de vergadering over de relatie met de accountant en diens controle-activiteiten. Daarnaast heeft de commissie sinds december 2009 tot taak onafhankelijk onderzoek te doen naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het handelen van door of namens het College van D&H van het Hoogheemraadschap van Delfland gevoerde beleid en beheer. Tenslotte is de rekeningcommissie nauw betrokken bij de cyclus van planning en control en het (financieel) management van Delfland.

De zittingsperiode van de huidige rekeningcommissie loopt teneinde.
Na de waterschapsverkiezingen in maart 2015 zal er een nieuwe rekeningcommissie komen.

In dit document worden een aantal bouwstenen benoemd. Op basis van deze bouwstenen kan mogelijk inzicht gegeven worden over het functioneren van de rekeningcommissie over de afgelopen (verlengde) zittingsperiode van 2009-2014. Daarnaast wordt een doorkijk geschetst over de mogelijke doorontwikkeling van de rekeningcommissie in de volgende zittingsperiode 2015-2019.

Als laatste worden een aantal overwegingen vermeld die de huidige rekeningcommissie mee wil geven aan de volgende rekeningcommissie.

2. Geschiedenis

Algemeen

De rekeningcommissie van het Hoogheemraadschap van Delfland is na de verkiezingen van 2008 een andere koers ingeslagen dan daarvoor. De verenigde vergadering actualiseerde in het licht van de verkiezingsuitslagen de Verordening op de Rekeningcommissie. Daarnaast werd het aantal leden uitgebreid naar acht. De verenigde vergadering koos vervolgens uit haar midden de door de fracties voorgestelde leden. Van de in de verordening opgenomen mogelijkheid een externe voorzitter te benoemen werd geen gebruik gemaakt. Doordat de rekeningcommissie een nagenoeg complete afspiegeling vormt van de verenigde vergadering is er een nauwe verbinding gelegd met het algemeen bestuur van Delfland.

Hierna wordt per jaar de belangrijkste aandachtsgebieden en onderzoeken van de rekeningcommissie weergegeven.

- **2009**

In 2009 stonden de ongunstige budgettaire ontwikkelingen en de vertaling van de proactieve opstelling wat betreft het onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid in de verordening op de rekeningcommissie en in een verordening betreffende het door de rekeningcommissie te hanteren onderzoeksprotocol centraal. De rekeningcommissie heeft hierover enkele adviezen uitgebracht aan de verenigde vergadering. Verder is de nadruk gelegd om het ontwikkelen van het instrumentarium voor het uitvoeren van zelfstandig onderzoek door de rekeningcommissie.

Verschillen van inzicht over de budgettaire ontwikkeling, de proactieve opstelling van de commissie en de uitbreiding van het takenpakket leidden tot regelmatig overleg

met het dagelijks bestuur over de communicatie en de relatie tussen het dagelijks bestuur en de rekeningcommissie.

- **2010**

Voor de rekeningcommissie stond 2010 met name in het teken van het terugdringen van de ongunstige budgettaire ontwikkelingen (motie Dijkema).

Daarnaast had de stelselwijzing van de verslaglegging als gevolg van de Wet modernisering waterschapsbestel (met ingang van 1 januari 2009) de aandacht van de rekeningcommissie. De Wet modernisering waterschapsbestel bracht twaalf wijzigingen aan in de bepalingen uit de Waterschapswet over de cyclus van beleidsvoorbereiding tot en met verantwoording en de wijze waarop daarbinnen aandacht wordt besteed aan (controle op) doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid.

In 2010 is een begin gemaakt met het onderzoek naar de financiële ramingen en procedures bij drie investeringsprojecten. Dit onderzoek werd uitgevoerd door Twijnstra Gudde. De rekeningcommissie werd actief begeleid bij de uitvoering. De communicatie met het dagelijks bestuur en het ambtelijk apparaat bleef evenals het logistieke proces van adviezen van de rekeningcommissie voor de verenigde vergadering een aandachtspunt in 2010. Met de komst van de nieuwe secretaris-directeur werd evenwel de relatie tussen de rekeningcommissie en het ambtelijk apparaat versterkt.

- **2011**

2011 stond in het teken van het onderzoek naar de projectramingen uitgevoerd door Twijnstra Gudde en de zelfevaluatie van de rekeningcommissie. De uitkomsten van de zelfevaluatie bleken voor de rekeningcommissie geen reden om haar koers bij te stellen.

De ongunstige budgettaire ontwikkelingen en de slechte kwaliteit van de budgettaire rapportages bleven ook dit jaar een aandachtspunt.

De positief kritische houding van de commissie richting het dagelijks bestuur, ten aanzien van het financiële beleid, hebben met steun van de verenigde vergadering geresulteerd in een nauwere samenwerking binnen en tussen de diverse bestuurslagen. Verder is de rekeningcommissie steeds nauwer betrokken bij cyclus van planning en control en het (financieel) management van Delfland.

- **2012**

In 2012 is het onderzoek naar Natuurvriendelijke oevers uitgevoerd.

De resultaten en aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek zijn voor gelegd aan de commissie BOB, de commissie Waterkwaliteit en de verenigde vergadering.

Tevens is de commissie begonnen met het geven van adviezen over kleine onderwerpen en de opvolging van eerdere onderzoeken.

De commissie is voor 2012 positief over de samenwerking met de organisatie.

De openheid van de secretaris-directeur, concerncontroller, hoogheemraden en andere genodigden tijdens de commissievergaderingen worden op prijs gesteld en draagt bij aan het goed kunnen opereren van de rekeningcommissie.

De rekeningcommissie heeft naar aanleiding van het door Berenschot, in opdracht van het ministerie van BZK, uitgevoerde onderzoek naar de rekenkamerfunctie, een brief gestuurd naar het dagelijks bestuur over het verbeteren van het eigen functioneren.

De verbeterpunten in deze brief hebben betrekking op de relatie met de verenigde vergadering, de doorlooptijd van het bestuurlijk proces en de aard van de onderzoeksonderwerpen.

- **2013**

In 2013 werd aanvankelijk besloten een onderzoek te doen naar de samenwerking in de afvalwaterketen. Dit stuitte echter op problemen bij het college en de ambtelijke organisatie. Vervolgens is het besluit genomen om een onderzoek naar het kwijtscheldingsbeleid uit te voeren. De rekeningcommissie sprak zich uit voor versterking van de positie van de rekeningcommissie voor haar adviserende en ondersteunende rol ten behoeve van de verenigde vergadering. Daarnaast was zij

voor een zorgvuldige oriëntatie en onderzoek naar de voor Delfland meest geschikte modellen voor een rekeningcommissie of rekenkamercommissie. De secretaris-directeur was voorstander van een eigen onderzoek inclusief een evaluatie van de rekeningcommissie en voelde niet voor een versterking in de vorm van een onafhankelijke secretaris die ook met onderzoekswerkzaamheden zou worden belast.

- *2014*

Eind 2013 is het besluit genomen om een onderzoek naar het kwijtscheldingsbeleid uit te voeren. In 2014 heeft dit onderzoek nader gestalte gekregen en heeft de vv het voor de uitvoering benodigde budget vastgesteld. Het onderzoek is uitgevoerd door COELO, onder begeleiding van de rekeningcommissie.

3. Onderzoeken

Hieronder wordt een opsomming gegeven van de onderzoeksonderwerpen van de rekeningcommissie gedurende de periode 2009-2014.

Vaste onderzoeksonderwerpen

Zoals hiervoor genoemd is de belangrijkste taak van de rekeningcommissie om de jaarrekening van Delfland te onderzoeken en daarover advies uit te brengen aan de verenigde vergadering. In het kader hiervan worden de Jaarrekening en de Interimletter onderzocht en wordt hierover advies uitgebracht aan de verenigde vergadering.

De rekeningcommissie heeft advies uitgebracht over:

- Jaarrekening 2008
- Interim managementletter en Jaarrekening 2009
- Interim managementletter en Jaarrekening 2010
- Interim managementletter en Jaarrekening 2011
- Interim managementletter en Jaarrekening 2012
- Interim managementletter en Jaarrekening 2013
- Interim managementletter 2014

Overige onderzoeksonderwerpen

Naast de adviezen over interim managementletter en jaarrekening heeft de rekeningcommissie devolgende onderzoeken uitgevoerd:

- Projectramingen (Twijnstra Gudde)
- Natuurvriendelijke oevers
- Kwijtscheldingsbeleid (COELO)

Er zijn bevindingenverslagen opgesteld over:

- Onregelmatigheden bij de watersysteemheffing voor glastuinbouwbedrijven (2011);
- De PPS-constructie van het IOPW (2012);
- De rapportage over verbonden partijen.

Daarnaast is aandacht besteed aan de follow-up van de aanbevelingen naar aanleiding van het Twijnstra Gudde rapport over de projectramingen en de aanbevelingen uit het advies inzake natuurvriendelijke oevers.

4. Doorontwikkeling

Capaciteit rekeningcommissie

De rekeningcommissie heeft een ontwikkeling doorgemaakt van aandacht voor de financiële processen (interimletter en jaarrekening) naar een meer brede bedrijfseconomische benadering, waarbij ook de doelmatigheid van processen aandacht krijgt.

Echter het (meer) zelfstandig onderzoek doen wordt begrensd door de beschikbare tijd en inzet van de commissieleden, de voorzitter en de ambtelijke ondersteuning. In dit kader moet ook vermeld worden dat de voorzitter de afgelopen jaren veel werk verzet heeft voor wat betreft het schrijven van diverse adviezen, voorstellen en (jaar)verslagen.

Spanningsveld

Er is een natuurlijk spanningsveld aanwezig tussen het college en de rekeningcommissie.

De rekeningcommissie bepaalt zelf wat onderzocht en besproken wordt en zal dit, indien nodig of gewenst, via het college, al dan niet voorzien van een advies van het college, richting vv brengen.

Met het toenemen van onderzoeksterreinen en –onderwerpen voor en verdere professionalisering van de rekeningcommissie kan de spanning vergroot worden. Het is daarom van belang om te blijven werken aan de verbetering tussen de onderlinge relatie tussen rekeningcommissie en college.

Inventarisatie rekenkamerfunctie waterschappen

Als mogelijke hulp bij de gedachtbepaling is een inventarisatie uitgevoerd naar de organisatie van de rekenkamerfunctie van de andere waterschappen. De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in bijlage I.

5. Advies aan de nieuwe Rekeningcommissie

Hieronder volgt een uiteenzetting van de overwegingen en aandachtspunten die de huidige rekeningcommissie door wil geven aan de nieuwe rekenkamerfunctie (rekeningcommissie of rekenkamercommissie).

- I. *De rekeningcommissie is van oordeel dat de rol van de rekeningcommissie is het adviseren aan de VV. De VV benoemt de rekeningcommissie die ook aan haar rapporteert. De rekeningcommissie richt zich vooral op de advisering over de jaarrekening en de relatie met de accountant en zijn controleactiviteiten. De rekeningcommissie staat er op dat haar **voldoende tijd door** het College van D&H gegund wordt om de verenigde vergadering te adviseren over de jaarrekening.*
- II. *De rekeningcommissie is er voorstander van dat de onderzoekstaak gehandhaafd blijft. Dit betekent dat de rekeningcommissie de ambitie heeft ook¹ het onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid en niet alleen de financiële*

¹ De combinatie van rekeningcommissie (doet jaarrekening) en rekenkamercommissie (doet onderzoek naar doelmatigheid etc) heeft voor- en nadelen.

Voordelen zijn: het geeft leden van de commissie extra informatie en zorgt bij externe leden voor extra binding met wat er in het waterschap gebeurt respectievelijk geeft toegang tot hun externe deskundigheid bij beoordelen van jaarstukken. Verder heeft het een opleidingsfunctie en het voorkomt een tunnelvisie.

Nadelen zijn de tijdsdruk waaronder gewerkt moet worden. Dit belast degenen die actief bij onderzoek betrokken zijn en kan tot vertragingen leiden met name ten tijde van de beoordeling van de jaarstukken en minder sterke onderzoeksrapporten. De situatie bij HH Delfland is bijzonder omdat de rekeningcommissie door de ambtelijke organisatie tot dusverre ook wordt gevraagd om haar visie te geven op de inrichting van de planning- en controlcyclus. Deze taak valt doorgaans toe aan een auditcommissie. Gelet op het beperkte aantal vergaderdagen dat doorgaans voorzien is per vergaderjaar (5 of 6) is dit een (te) zware belasting.

rechtmatigheid van het handelen van het dagelijks bestuur en daarbij ook de beoogde maatschappelijke effecten toetst².

Om haar functies goed te kunnen vervullen is naar het oordeel van de rekeningcommissie behoud van een aantal kenmerkende verworvenheden en daarnaast enige doorontwikkeling nodig:

De rekeningcommissie moet onafhankelijk kunnen optreden, zowel bij de keuze van de te onderzoeken onderwerpen (zij kiest uit een groslijst van door fracties aangedragen onderwerpen), als bij de onderzoeksaanpak (het onderzoeksprotocol is leidend wat betreft de aanpak).

De adviezen van de rekeningcommissie moeten na een proces van hoor en wederhoor met het College van D&H onverwijld aan de VV worden voorgelegd samen met met haar adviezen over de besluitvorming door de VV. Weerstand vanuit de organisatie of D&H om mee te werken aan bepaalde onderzoeken mag niet voorkomen. Uiteraard wordt rekening gehouden met door de commissie als terecht beoordeelde inhoudelijke bezwaren. D&H en Secr-Dir. kunnen hun visie op voorgenomen onderzoeken eerder al kenbaar maken als het onderzoeksprogramma van de rekeningcommissie tegelijkertijd met het jaarverslag bekend wordt gemaakt. Het onderzoek en de daarop gebaseerde adviezen moeten gedegen zijn.

Vermeden moet worden dat de rekeningcommissie onderzoek doet naar onderwerpen met partijpolitieke aspecten.

Er is geen reden de verordeningen op de rekeningcommissie respectievelijk op het onderzoeksprotocol aan te passen.

Het huidige jaarlijkse onderzoeksbudget van € 25.000 is toereikend. Mocht incidenteel een hoger bedrag nodig zijn kan dit mits voorzien van onderbouwing worden aangevraagd bij de Verenigde Vergadering.

De rekeningcommissie beraadslaagt in vertrouwelijkheid. Agenda's en conceptstukken worden niet buiten de commissie bekend gemaakt. Volstaan wordt met besluitenlijsten jaarverslag, respectievelijk adviezen en rapporten die aan de verenigde vergadering en organisatie van Delfland worden uitgebracht. Deze rapporten en adviezen worden publiek gemaakt.

- III. De rekeningcommissie beveelt de verenigde vergadering aan het huidige hybride model van een breed samengestelde commissie uit leden van de Verenigde vergadering met de hierboven aangegeven ambities ten minste voort te zetten. Bijzondere aandacht is naar het oordeel van de rekeningcommissie nodig voor het behoud/ de versterking van de adviesfunctie van de rekeningcommissie. De eerste twee aspecten betreffen de rekeningcommissie zelf, de laatste drie besluitvorming door de verenigde vergadering. Deze worden hierna toegelicht.*
- Uitgaande van het hierboven geschetste model kan de rekeningcommissie zelf bijdragen leveren aan een evenwichtige taakverdeling door te werken met wisselend samengestelde begeleidingscommissies bij onderzoeken en door onderzoeksoopdrachten en randvoorwaarden voor het onderzoek eenduidig vast te stellen en toe te zien op de naleving daarvan.*
 - De rekeningcommissie is zich bewust van haar onafhankelijke a-politiek opstelling en handelt daarnaar.*

² De gangbare omschrijving van de rekeningcommissie wijkt af van de hybride vorm die bij Delfland in gebruik is. Een betere term is niet beschikbaar. De rekeningcommissie stelt voor deze term te handhaven.

- *Het is wenselijk dat de ondersteuning van met name van de onderzoeksfunctie en daarnaast van de voorzitter van de rekeningcommissie wordt vergroot via vergroting van de onderzoekscapaciteit van de rekeningcommissie. Hiervoor is een besluit van de verenigde vergadering nodig. De commissie denkt hierbij aan uitbreiding van de huidige ondersteuning (door bestuursassistent(e) en ambtelijke secretaris). Het gaat om een onderzoeker die in opdracht van de rekeningcommissie activiteiten uitvoert met name op het vlak van (voor)onderzoek. Mocht bij inzet van deze extra ondersteuning sprake zijn van het risico van belangenverstrengeling dan heeft externe ondersteuning maar dan op ad hoc basis de voorkeur. De laatst genoemde oplossing vraagt om een uitbreiding van het onderzoeksbudget met zeg € 20.000 maximaal per jaar. In de praktijk is dat waarschijnlijk gelijk aan de kosten van de extra inzet van deskundige(n) uit de ambtelijke organisatie.*
- *Bij de vaststelling van het activiteitenprogramma voor het volgende jaar wordt in het vervolg tegelijkertijd aandacht besteed aan het aantal benodigde vergaderingen, de daarvoor te reserveren data en de benodigde extra personele ondersteuning en budgettaire middelen. De opstelling van het nieuwe jaarprogramma van de rekeningcommissie kan dan ook het best plaatsvinden in december of zoveel eerder als mogelijk.*
- *Het effectief kunnen opereren van de rekeningcommissie vraagt om voldoende deskundigheid en beschikbaarheid van de leden. De rekeningcommissie adviseert de verenigde vergadering om hiermee rekening te houden bij de keuze van nieuwe leden van de rekeningcommissie.*

IV. *Samenwerking met "rekenkamerfuncties" van andere waterschappen kan nuttig zijn wat betreft kennisuitwisseling en een gezamenlijk onderzoek. Schaalvergroting (een rekeningcommissie voor meerdere waterschappen) heeft het nadeel dat de band met VV onder druk komt en is minder wenselijk.*

V. *Na twee jaar evalueert de rekeningcommissie zichzelf. Voor het eind van de zittingsperiode van het bestuur wordt de rekeningcommissie extern geëvalueerd. De rekeningcommissie benut de informatie bij collega waterschappen en de NVRR die beschikbaar is over jaarstukken, accountant(scontrole)en onderzoeken op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid.*

VI. *De huidige rekeningcommissie adviseert de nieuwe commissie de volgende groslijst van onderzoeksonderwerpen. Via toepassing van het onderzoeksprotocol kan een verantwoorde keuze worden gemaakt:*

- *Samenwerking in de afvalwaterketen*
- *De financiële aspecten van samenwerkingsverbanden en andere relaties waarin Delfland participeert.*
- *Uitvoering van toezicht en handhaving.*
- *Risico's schuldpositie en visie vermindering schuldpositie.*
- *Realiteitsgehalte van raming geplande investeringen per jaar en toetsing van de toereikendheid van de voor die investeringen noodzakelijke personele en andere middelen.*

Bijlage I Inventarisatie rekenkamerfunctie waterschappen.

In het kader van een mogelijke doorontwikkeling van de rekeningcommissie is een quickscan uitgevoerd om na te gaan hoe andere waterschappen in Nederland hun rekenkamerfunctie georganiseerd hebben. Hieronder volgt een korte samenvatting van deze quickscan. Een uitgebreid overzicht vindt u in bijlage I A

De verscheidenheid in structuren en vormen bij de andere waterschappen is groot. De verscheidenheid wordt hieronder nader toegelicht.

- *Rekeningcommissie/rekenkamercommissie*

De rekeningcommissie onderzoekt ten behoeve van het algemene bestuur de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het handelen van het waterschap. Het gaat met name over een onderzoek van de jaarrekening. Daarover wordt advies aan het algemeen bestuur te geven.

Een rekenkamercommissie is een onafhankelijke commissie die ten behoeve van de het algemeen bestuur onderzoek doet naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van gevoerde beleid. Naar aanleiding van onderzoek doet de Rekenkamercommissie veelal aanbevelingen aan het algemeen bestuur.

Een aantal waterschappen heeft nog geen keuze gemaakt voor het instellen van een rekeningcommissie of rekenkamercommissie.

Waterschap Rivierenland heeft bewust de rekenkamercommissie opgeheven en gekozen voor onderzoek (door het college van D.en H.) naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid door het College van D. en H. (op basis van art 109 a) van de waterschapswet.

- *Auditcommissie*

Sommige waterschappen hebben alleen een auditcommissie of -commissie die primair de accountant aanstuurt bij de uitvoering van zijn werkzaamheden in het kader van de interim- en jaarrekeningcontrole en soms een bevindingenverslag naar aanleiding van de jaarrekening.

- *Inhoud onderzoeksprogramma*

Bij een aantal waterschappen maken rechtmatigheidsonderzoeken geen deel uit van het onderzoeksprogramma. Deze onderzoeken worden ambtelijk uitgevoerd. Anderen volstaan met het financiële rechtmatigheidsonderzoek door de accountant. Deze waterschappen doen geen onderzoek naar efficiency, effectiviteit en rechtmatigheid.

- *Ambtelijke ondersteuning*

Nagenoeg alle waterschappen met een rekeningcommissie of rekenkamercommissie maken voor de ambtelijke ondersteuning gebruik van een ambtelijk secretaris.

- *Leden intern of extern*

Bij sommige waterschappen is er sprake van 2 of meerdere externe leden. Hierbij is in ieder geval de voorzitter extern. Een enkele rekenkamercommissie heeft alleen 3 externe leden.

- *Aantal leden*

Het aantal leden varieert tussen de 3 en 8 leden.

- *Externe rekenkamer*

Er is geen Algemene Rekenkamer voor waterschappen. Sommige rekenkamercommissies van waterschappen werken samen via een personele unie

in de vorm van een gezamenlijke externe voorzitter. Een waterschap heeft alleen een drietal externe leden en heeft de interne leden na conflicten inzake belangenverstrengeling en vergoedingen geschrapt.

Hieronder zijn uit de verordeningen op de rekencommissie, rekenkamercommissie of auditcommissie ter informatie en oriëntatie van de leden van de rekeningcommissie van Delfland enkele kenmerkende artikelen over taken, bevoegdheden en dergelijke gelicht.

NB. Er zijn geen door de wet of AmvB voorgeschreven taken bevoegdheden, samenstelling etc. Elk waterschap kan zijn eigen invulling geven aan de verordening. Er zijn dan ook geen vastomlijnde standaarden. Veel waterschappen hebben hun verordening gebaseerd op de gelijksoortige gemeentelijke of provinciale verordening.

A. Rekeningcommissie (verordening Schieland-Krimpenerwaard):

geen zelfstandige onderzoekstaak

Uit de in 2009 gewijzigde verordening

Artikel 3 Taken

1. De commissie onderzoekt de jaarrekening op de aspecten doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het waterschapsbestuur gevoerde bestuur, alsmede de effecten van het beleid.
2. De commissie wordt voorafgaand aan de controle op de jaarrekening door de accountant geïnformeerd over het controleplan. Naar aanleiding hiervan kan de commissie de accountant vragen naar onderwerpen extra of aanvullend onderzoek te doen tijdens de reguliere controle.
3. De commissie adviseert de verenigde vergadering over de aanwijzing van de accountant(s) als bedoeld in artikel 109 van de Waterschapswet.

Artikel 4 Bevoegdheden

1. De commissie is bevoegd alle documenten die verband houden met de taak en doelstelling als bedoeld in artikel 3 en die berusten bij dijkgraaf en hoogheemraden te onderzoeken.
2. De commissie is bevoegd inlichtingen te vragen aan dijkgraaf en hoogheemraden of aan medewerkers van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. De dijkgraaf, de overige leden van dijkgraaf en hoogheemraden en de medewerkers van Schieland en de Krimpenerwaard zijn verplicht de gevraagde inlichtingen binnen de door de commissie gestelde termijn te verstrekken.
3. Voor het verkrijgen van mondelinge inlichtingen kan de commissie de dijkgraaf, de overige leden van dijkgraaf en hoogheemraden of een medewerker van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard ter vergadering uitnodigen.

Van de uitnodiging van een medewerker van Schieland en de Krimpenerwaard geeft de commissie kennis aan dijkgraaf en hoogheemraden.

Artikel 5 Budget

1. De commissie is bevoegd binnen een aan haar bij de begroting beschikbaar gesteld budget uitgaven te doen voor de uitvoering van haar taken.
2. Ten laste van het in het eerste lid bedoelde budget worden de kosten gebracht van:
 - a. externe deskundigen die eventueel door de commissie zijn ingeschakeld;
 - b. overige uitgaven die de commissie nodig acht voor de uitoefening van haar taak.
3. De commissie is voor de besteding van het budget uitsluitend verantwoordelijk verschuldigd aan de verenigde vergadering.

Artikel 6 Benoeming leden

1. De commissie bestaat uit vijf leden.
2. De verenigde vergadering benoemt uit haar midden de leden van de commissie.
3. Niet tot lid van de commissie kunnen worden benoemd de leden van het college van dijkgraaf en hoogheemraden.
4. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter en plaatsvervangend voorzitter.

Artikel 7 Zittingsduur, ontslag en non-activiteit

1. De leden en plaatsvervangende leden van de commissie worden benoemd voor een periode gelijk aan de zittingsduur van de verenigde vergadering.
2. De verenigde vergadering ontslaat de leden en plaatsvervangende leden of stelt hen op non-activiteit.
3. Het lidmaatschap van een lid of plaatsvervangend lid eindigt:
 - a. op eigen verzoek;
 - b. aan het einde van de zittingsperiode van de verenigde vergadering;
 - c. gelijktijdig met het einde van het lidmaatschap van de verenigde vergadering;
 - d. indien de verenigde vergadering van oordeel is dat het lid of het plaatsvervangend lid niet langer geschikt is de functie in de commissie te vervullen.

De rekeningcommissie bij Schieland Krimpenerwaard is een bijzondere commissie die is ingesteld om de controlefunctie van het algemeen bestuur te versterken. De samenstelling, taak en werkwijze van deze commissie is in een aparte verordening geregeld. De commissie onderzoekt de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het handelen van Schieland en de Krimpenerwaard. De rekeningcommissie heeft tot belangrijkste taak de jaarrekening van Schieland en de Krimpenerwaard te onderzoeken en daarover advies aan het algemeen bestuur te geven. Daarnaast heeft de rekeningcommissie de mogelijkheid de accountant te vragen naar extra onderwerpen of aanvullend onderzoek te doen bij de reguliere accountantscontrole. De rekeningcommissie bestaat uit vijf leden uit het algemeen bestuur, een uit hun midden aangewezen voorzitter en een ambtelijk secretaris. De vergaderingen van de rekeningcommissie zijn niet openbaar.

B. Rekenkamercommissie (verordening Rijnland)

Artikel 2: Taak van de commissie

De commissie doet onderzoek naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het waterschapsbestuur gevoerde bestuur.

Artikel 3: Samenstelling, benoeming, aftredvolgorde en eed

1. De commissie bestaat uit vijf leden.
2. De leden van de commissie worden door de verenigde vergadering benoemd. Twee leden worden benoemd door de verenigde vergadering uit haar midden. Ook benoemt zij één plaatsvervangend lid. De overige leden van de commissie, inclusief de voorzitter, zijn extern.

3. De verenigde vergadering wijst uit de externe leden een voorzitter aan.
4. De leden van de commissie, die de verenigde vergadering uit haarmidden kiest, worden benoemd voor een periode gelijk aan de lopende zittingsduur van de verenigde vergadering; externe leden worden voor een periode van vier jaar benoemd.
5. De commissie stelt een rooster van aftreden vast voor de externe leden. Op grond van het eerste rooster van aftreden kunnen de externe leden, in afwijking van het bepaalde in de laatste volzin van het vierde lid, voor een periode korter dan vier jaar worden benoemd.
6. Indien het lidmaatschap van een extern lid eindigt vóór het einde van zijn benoemingstermijn, treedt diens opvolger af op het moment dat de benoemingstermijn van het vertrekkende lid zou zijn afgelopen.
7. De externe leden kunnen ten hoogste éénmaal herbenoemd worden.

Sinds 2007 heeft Rijnland een rekenkamercommissie (RKC). Het doel van de RKC is om Rijnland (nog) transparanter en beter te besturen. De RKC is daarom onafhankelijk en vrij in haar onderwerpkeuze en daarbij behorende onderzoeken. De RKC bestaat uit twee leden van de Verenigde Vergadering (algemeen bestuur van Rijnland) en drie externe leden. De leden van de RKC ontvangen voor hun werk geen salaris, maar een onkostenvergoeding. Samenwerking De RKC werkt nauw samen met de RKC's van vier andere waterschappen: Amstel, Gooi en Vecht, Rijn en IJssel en Veluwe. Om een grotere efficiency en meer samenhang en samenwerking te realiseren, zitten de externe leden van de RKC ook nog in een of meer andere RKC's binnen dit samenwerkingsverband.

Onderzoeken

De RKC doet jaarlijks enkele onderzoeken naar de effecten van het beleid van Rijnland. Vragen die daarbij aan de orde komen zijn:

Worden de gestelde doelen daadwerkelijk behaald?

Gebeurt dat op een efficiënte manier?

En volgens de juiste procedures?

C. Rekenkamercommissie Hollandse Delta

Artikel 2 Taak van de Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie onderzoekt de activiteiten van het waterschap om inzicht te geven in de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid daarvan. Een door de Rekenkamercommissie ingesteld onderzoek naar de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur bevat geen controle van de jaarrekening.

Artikel 3. Samenstelling, benoeming en aftredvolgorde

1. De Rekenkamercommissie is een Rekenkamercommissie die door de Verenigde Vergadering wordt ingesteld.
2. De Rekenkamercommissie bestaat uit drie leden, waaronder de voorzitter.
3. De Verenigde Vergadering benoemt de voorzitter en de leden van de Rekenkamercommissie. De leden, waaronder de voorzitter, zijn externe leden.
4. De Rekenkamercommissie wijst uit haar midden een plaatsvervangend voorzitter aan.
5. De leden worden benoemd voor een periode van vier jaar.
6. De Rekenkamercommissie stelt een rooster van aftreden vast voor de leden op zodanige wijze dat niet alle leden gelijktijdig aftreden. In verband hiermee kunnen de leden, in afwijking van het bepaalde in het vijfde lid, voor een periode korter dan vier jaar worden benoemd.
7. Indien het lidmaatschap van een lid eindigt vóór het einde van zijn benoemingstermijn, treedt zijn opvolger af op het moment dat de benoemingstermijn van het vertrekkende lid zou zijn afgelopen.
8. De leden kunnen ten hoogste één maal herbenoemd worden.

De verenigde vergadering (VV) heeft de behoefte aan meer instrumenten om hun controlerende functie gestalte te geven. Daarom heeft zij besloten om een Rekenkamercommissie op te richten samengesteld uit een beperkt aantal interne en externe leden. De Rekenkamercommissie onderzoekt de activiteiten van het waterschap om inzicht te geven in de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid daarvan. De Rekenkamercommissie wil door middel van onafhankelijke onderzoeken het waterschap in staat stellen verbeteringen met betrekking tot doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid aan te brengen.

De Rekenkamercommissie speelt een rol bij de versterking van de positie van de VV, in het bijzonder bij de kaderstellende en controlerende functie van de VV. De Rekenkamercommissie bevordert de transparantie van het bestuur en levert een bijdrage aan de versterking van de publieke verantwoording.

De Rekenkamercommissie heeft de overtuiging en de ambitie dat onderzoeken bruikbaar moeten zijn voor het waterschap. Verbeter- en leereffecten staan daarbij centraal. De Rekenkamercommissie is onafhankelijk, positief kritisch en geen afrekenkamercommissie.

D. Auditcommissie De Dommel

Artikel 2 Samenstelling

1. De Auditcommissie wordt telkens voor de duur van één zittingsperiode van het algemeen bestuur door het algemeen bestuur samengesteld.
2. De Auditcommissie bestaat uit drie leden, die lid zijn van het algemeen bestuur, doch geen lid zijn van het dagelijks bestuur en geen lid zijn van de Rekeningcommissie.
3. Vanuit de ambtelijke organisatie zullen de secretaris-directeur of zijn plaatsvervanger en de concerncontroller als ambtelijk adviseurs worden toegevoegd aan de Auditcommissie.
4. De Auditcommissie kiest uit haar midden een (plaatsvervangend) voorzitter.
5. Een door de secretaris-directeur aan te wijzen ambtenaar treedt op als secretaris van de Auditcommissie.

Artikel 3 Taken commissie

1. Het gemandateerd opdrachtgeverschap m.b.t. de accountancy heeft betrekking op de controleaanpak van de accountant en de specifiek door de accountant uit te voeren controles.
2. Het adviseren van het Algemeen Bestuur omtrent de rapportages van de accountant betreffende de bevindingen en adviezen van de accountant op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden overeenkomstig artikel 109 lid 5 Waterschapswet.
3. Het adviseren van het Algemeen Bestuur omtrent deontwikkelingen rondom Public Governance (ondermeer doelmatigheid, efficiëntie, verantwoording en rechtmatigheid) en Planning & Control binnen het Waterschap en de wijze waarop binnen het waterschap wordt omgegaan met deze ontwikkelingen.

E. Auditcommissie Reest en Wieden

Artikel 9 (rapportering)

1. De accountantsverklaring en het verslag van bevindingen worden voorafgaand aan de bespreking met de auditcommissie door de accountant aan het dagelijks bestuur voorgelegd, waarbij het dagelijks bestuur de mogelijkheid heeft om op deze stukken te reageren.
2. De accountant bespreekt voorafgaand aan de behandeling door het algemeen bestuur van de jaarverslaggeving de accountantsverklaring en het verslag van bevindingen met de auditcommissie.

3. De accountant zendt zijn verklaring bij de jaarrekening en zijn verslag van bevindingen aan het algemeen bestuur.
4. In aanvulling op het in de Waterschapswet voorgeschreven verslag van bevindingen brengt de accountant over de door hem uitgevoerde (deel)controles verslag uit aan de directie over zijn bevindingen inzake de bedrijfsvoering.
5. Indien de accountant bij een controle afwijkingen constateert die leiden tot het niet afgeven van een goedkeurende verklaring, meldt hij deze terstond schriftelijk aan het dagelijks bestuur en vraagt hij het dagelijks bestuur daarop te reageren. Indien de accountant na het overleg met het dagelijks bestuur daarover de mening blijft toegedaan dat de geconstateerde afwijkingen leiden tot het niet afgeven van een goedkeurende verklaring, meldt hij dit aan het algemeen bestuur en vermeldt hij daarbij de reactie van het dagelijks bestuur.

Toelichting: Het derde en vierde lid van artikel 109 Waterschapswet regelen de rapportering en de inhoud daarvan van de accountant aan het algemeen en dagelijks bestuur. Aanvullend daarop kan het algemeen bestuur in zijn programma van eisen bij de aanbesteding of in het controleprotocol aanvullende inhoudelijke eisen stellen, maar ook aanvullende rapporteringen van de accountant verlangen. Artikel 9 regelt aanvullende zaken aangaande de rapportering op grond van de door de accountant uitgevoerde controles.

In het eerste lid is een procedure van hoor en wederhoor opgenomen. De constateringen in het verslag van bevindingen worden, voorafgaand aan de bespreking met van de accountantsverklaring en het verslag van bevindingen met de auditcommissie, door de accountant besproken met het dagelijks bestuur. Het geeft dit orgaan de mogelijkheid kanttekeningen te plaatsen bij de constateringen in het (concept-)verslag van bevindingen.

In het tweede lid van dit artikel is opgenomen dat de accountant zijn verslag van bevindingen mondeling aan de auditcommissie toelicht.

Het vierde lid van artikel 9 regelt dat de directie een rapportage krijgt van de door de accountant uitgevoerde (deel)controles. In deze rapportage worden kleine afwijkingen en tekortkomingen die niet leiden tot het niet afgeven van een goedkeurende verklaring en niet van bestuurlijk belang zijn, meegedeeld. De directie kan op grond van de rapportage actie ondernemen voor herstel van de afwijkingen en onvolkomenheden.

Het vijfde lid van artikel 9 regelt, dat het dagelijks bestuur in elk geval in kennis wordt gesteld indien de accountant afwijkingen constateert die bij het niet tijdig herstellen tot het niet afgeven van een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening zouden leiden. Dit opdat het dagelijks bestuur (in overleg met het algemeen bestuur en de accountant) mogelijk nog tijdig maatregelen tot herstel kan treffen.

F. Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Vechtstromen

(geen rekenkamerfunctie)

Uit Taakafbakening algemeen bestuur dagelijks bestuur

Om de beleidsuitvoering (en de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid daarvan) te controleren, heeft het algemeen bestuur niet alleen de informatie in jaarverslag en jaarrekening beschikbaar, maar ook de resultaten van de accountantscontrole en van de onderzoeken die het dagelijks bestuur periodiek doet naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van zijn beleidsuitvoering.

Op grond van al deze informatie geeft het algemeen bestuur zijn oordeel of het dagelijks bestuur in overeenstemming met alle kaders heeft geopereerd en er in voldoende mate in is geslaagd doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid te realiseren. Het oordeel van het algemeen bestuur blijkt onder andere uit het al dan niet vaststellen van het jaarverslag en de jaarrekening.

Met het vaststellen van de jaarrekening verleent het algemeen bestuur decharge aan het dagelijks bestuur.

Tabel I Inventarisatie rekenkamerfunctie waterschappen d.d. 29-10-2014

Waterschap	vorm	inrichting	Ambt. ondersteuning	onafhankelijk onderzoeksprogramma	onderzoeksterrein	bijzonderheden
Aa en Maas	rekenkamercommissie	6 leden, 5 AB, 1 extern (PLV voorzitter)	Ambtelijk secretaris (benoemd door commissie)	ja	rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	
AGV	rekenkamercommissie	5 leden, 3 extern (w.o. voorzitter), 2 AB	Ambtelijk secretaris	ja	rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	
Brabantse Delta	rekenkamercommissie	5 leden, 3 extern (w.o. voorzitter) 2 AB	Ambtelijk secretaris	ja	rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	
Hollands Noorderkwartier	rekenkamercommissie	6 leden, 5 AB, 1 extern (voorzitter)	Ambtelijk secretaris	ja	rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	
Hollandse Delta	rekenkamercommissie	3 leden, 2 AB, 1 extern (voorzitter)	Ambtelijk secretaris/onderzoeker (extern)	ja	doelmatigheid en doeltreffendheid	
Rijnland	rekenkamercommissie	5 leden, 3 extern (w.o. voorzitter) 2 AB	Ambtelijk secretaris (extern)	ja	rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	

Waterschap	vorm	inrichting	Amb. ondersteuning	onafhankelijk onderzoeksprogramma	onderzoeksterrein	Bijzonderheden
Stichtse Rijnlanden	rekenkamercommissie	4 leden, 2 extern (w.o. voorzitter), 2 AB	Ambtelijk secretaris, aangewezen op door DB na instemming rekenkamercommissie	nee	doelmatigheid en doeltreffendheid	
Schieland	rekeningcommissie	4 leden, 4 AB	Ambtelijk secretaris	nee	doelmatigheid en doeltreffendheid	
Zuiderzeeland	rekenkamercommissie	5 leden, 3 extern (w.o. voorzitter) 2 AB	Secretaris (medewerker bestuursondersteuning) schakelfunctie tussen de RKC en/of onderzoekers en de ambtelijke organisatie	ja	rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	
Rijn en IJssel	commissie rekenkamer	2 leden (w.o. externe voorzitter); per onderzoeksonderwerp aantal leden (uit AB) uitbreidbaar.	Ambtelijk secretaris(extern)	nee	rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	Nieuwe verordening m.i.v. augustus 2013
Noorderzijlvest	Audit Committee	leden AB + DB	Ambtelijke uitvoering	nee	doelmatigheid en doeltreffendheid	ambtelijke uitvoering
Fryslan	Auditcommissie	5 leden AB, mogelijkheid voor externe voorzitter.	Ambtelijk secretaris	nee	rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	geen bevoegdheid tot directe opdracht tot onderzoek
Hunze en Aas	Auditcommissie	8 leden, 7 AB, 1 DB	Ambtelijk secretaris	nee	rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	leden zijn dezelfde als de commissie Financiële en Algemene zaken.
Reest en Wieden	Auditcommissie	leden AB + DB	Ambtelijke ondersteuning	nee	rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	
Vechtstromen	geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	nieuw waterschap m.i.v. 1 januari 2014
Vallei en Veluwe	geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Scheldestromen	geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Nog geen expliciete keuze gemaakt.

Waterschap	vorm	inrichting	Ambt. ondersteuning	onafhankelijk onderzoeksprogramma	onderzoeksterrein	bijzonderheden
Dommel	rekenkamercommissie	5 leden, 4 AB, 1 extern voorzitter.	Ambtelijk secretaris	ja	doelmatigheid en doeltreffendheid	
Peel en Maasvallei	geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	provincie: Fusie met Roer en Overmaas 2017 AB tegen fusie
Roer Overmaas	geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	AB besluit om geen verordening doelmatigheid en doeltreffendheid in te stellen (art 109a). AB tegen fusie met Peel en Maasvallei (april 2013)
Groot Salland	geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	onderzoekt rekenkamer met andere waterschappen. Fusie met Reest en Wieden in 2016
Rivierenland	geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Onderzoek door algemeen bestuur doelmatigheid en doeltreffendheid	Rekenkamercommissie opgeheven in 2011